

Lakossági lignit – környezeti és társadalmi károk

Az Agrárminisztérium „Fűts okosan!” kampánya szerint a lignit felhasználására a háztartási tüzelőberendezések alkalmatlanok. A szálló por szennyezése a lignit külszíni bányászata, szállítása és eltüzelése során is súlyos, 70-szerese a Mátrai Erőműének. Szénbemérések egyértelműen kimutatták, hogy a hazai, borsodi lakosság számára tüzelőanyagként árusított és szociálisan osztott lignit háztartási tüzelésre alkalmatlan alacsony fűtőértéke és magas hamu- és kéntartalma miatt. A szilárd tüzelőanyagok, azaz a szén, a lignit és a (nedves) fa égetése a szállópor-szennyezés legfőbb forrása, amely évente 13 ezer ember idő előtti halálát okozza Magyarországon, a gyermekek életésélyeit pedig 6-8 hónappal csökkentheti. A hazai szmoghelyzetek kétharmada származik lakossági fűtésből, azaz a finomrészeske- vagy szállópor-szennyezés 74%-a.

Szénkivezetés – az állam szerepe

A Nemzeti Energia- és Klímaterv és a Nemzeti Energiastratégia (2030-ra, kitekintéssel 2040-re) tartalmaz általánosan megfogalmazott tervet a háztartási széntüzelés tiszta fűtéssel való kiváltására, elsődlegesen az Észak-Magyarország régióban. Azonban az intézkedések egyelőre nem átfogóak.

Nincs támogatói intézkedéscsomag az energiaszegénység tervszerű csökkentésére, a szociális tüzelőanyag-program egészség- és környezetbarát átalakítására, továbbá egyes szabályozások (pl. levegővédelmi tervek, tüzelőanyag-minőség) szigorítására sem. A megengedő szabályozás alapján jelenleg is több lakossági értékesítésre kerülő lignitet termelő bánya működik Borsodban, és újabbak vannak tervben vagy engedélyezés alatt, akár védett természeti környezetben is.

A forgalomba kerülő szilárd tüzelésű berendezések kibocsátására vonatkozó szabályozás idén és 2022-ben szigorodik az Európai Unió területén. Az elavult háztartási tüzelőberendezéseket csak hatékonyabbra lehet majd cserélni, ami drágább, még nehezebb helyzetbe hozza az energiaszegénységben élőket.

Az állam szénkivezetési feladatai, javaslataink:

1. Az érintett háztartások – különösen az energiaszegénységben élő, illetve a százezer, lignittel fűtő háztartás – hozzáférhető, érdemi támogatást kapjanak épületeik és fűtőberendezéseik energetikai korszerűsítésére. Erre az európai uniós (pl. a fentebb említett MÁTA) és az állami források összehangoltan, egyszerűen leírvhatók legyenek.
2. A háztartások tiszta fűtésre való átállásának ösztönzésével párhuzamosan a lignit (háztartási) tüzelőanyagként való betiltása;
3. Ne engedélyezzék újabb szén- vagy lignitbányák megnyitását;
4. Szigorúan szabályozzák és felügyelik az illetékes hatóságok a piacra kerülő vagy szociális tüzelőként osztott lakossági fűtőanyagokat (minőség, mennyiség, tanúsítvány, származás);
5. A 3 hazai szénrégióban a méltányos átállás területi tervek, a helyi lakosság és önkormányzatok érdemi bevonásával készüljön, rájuk mint kedvezményezettek legyen szabva